

Monumentnummer*: 531441

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82693/163

*Woonplaats** Loosdrecht
*Gemeente** Wijdemeren
*Provincie** Noord-Holland

*Kadastrale gemeente** Loosdrecht
*Sectie** H
*Kadastraal object**
Appartement aanduiding
Grondperceel 191

*Omschrijving***

Cluster 15. Kanonkazemat.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE Inleiding

KANONKAZEMAT als toegevoegd onderdeel van de accesverdediging op het Fort Spion. De kanonkazemat op Fort Spion ligt vrijwel in de as van de Bloklaan en kon zorgen voor frontaal vuur. De bestaande accesverdediging van de Bloklaan is vanaf 1933 uitgebreid met een aantal betonnen werken, waaronder een kanonkazemat op het Fort Spion. Behalve de verdediging van het acces speelde ook de reeds aan het begin van de 20ste eeuw ingezette deconcentratie van de verdediging een rol bij de bouw van verspreide kazematten en andere betonnen werken. Deconcentratie van de verdediging was onder meer een antwoord op de komst van het getrokken geschut (met roterende projectielen), de brisantgranaat (met hoogexplosieve springlading) en op het verschijnen van verdragend geschut. In de laatste decennia van de 19de eeuw werden forten zo gemakkelijke en kwetsbare doelwitten die grote risico's opleverden door de erin geconcentreerde functies. Vanaf het einde van de 19de eeuw werd daarom een deconcentratie van functies uitgevoerd, onder meer in de vorm van de aanleg van tussenbatterijen. Verder legde men (in lineair verband) tussen de forten (semi)permanente en tijdelijke werken aan, zoals kilometers lange 'gedekte wegen' en vaak ook tientallen bakstenen, aarden en betonnen werken. Hieronder waren in mobilisatietijd aan te leggen (uit hout en aarde samengestelde) loopgraven en manschappenopstellingen, -schuilplaatsen en aarden en betonnen geschutsoopstellingen (kazematten), e.d. Ook de opkomst van veel snellere aanvals- en vervoersmiddelen - zowel over land als door de lucht - waardoor verrassingsaanvallen mogelijk werden, speelde hierbij een rol, vooral in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog. Deconcentratie van de verdediging was een verschijnsel dat zich op veel plaatsen voordeed, maar vooral in het vlakke en 'overzichtelijke' Nederland, Zo zijn in de jaren '30 omstreeks 40 zogenoemde VIS-kazematten in de Vesting Holland gebouwd (naar:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Voorschrift Inrichten Stellingen no. 77, uit 1928). Deze kazematten kwamen meestal tot stand vanwege wijzigingen in de verkeersinfrastructuur, die een verzwakking van een verdedigingslinie betekenden. De kosten werden daarom gewoonlijk gedragen door de veroorzaker van de verzwakking en niet door het Ministerie van Oorlog.

Omschrijving

KANONKAZEMAT uit 1933, gelegen aan de frontzijde van het Fort Spion. De kazemat had een frontaal schootsveld op de Bloklaan. Het bouwwerk van gewapend beton is rechthoekig van vorm en één bouwlaag hoog. Het heeft een plat dak, dat grotendeels is aangeaard. De wanddikten variëren van 1.00 meter tot 1.80 meter en 2.30 meter bij het schietgat. Aan de bovenzijde is er een dekking van 1.50 meter beton, met daarop enige decimeters aarde. De ingang van de kazemat bevindt zich rechts in de enige niet (ten dele) aangeaarde gevel; boven de toegang bevindt zich een reliëf met "Spion1933". Voor het kanon is er een frontaal, groot en met spoorrails versterkt schietgat. Haaks op de toegang ligt een gang waaraan twee ruimten grenzen. De eerste ruimte was een wachtruimte voor de manschappen en had een periscoop; de tweede was de gevechtsruimte voor het kanon. Beide ruimten hebben een gewerschietgat in de richting van de gang. De kazemat is voorzien van een beschermingsmuur van gewapend beton.

Waardering

De KANONKAZEMAT op Fort Spion is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op het systeem van:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19e en 20ste eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (20ste eeuw)
- c. het systeem van 'levende' veldversterking in de diepte (20ste eeuw)

Het betreft hier een onderdeel uit 1933, dat een voorbeeld is van een gewapend betonnen kanonkazemat.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in het algemeen en vanwege de onderlinge functionele, functioneel-ruimtelijke en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder met het acces van de Bloklaan.

* Het onderdeel is een representatief voorbeeld van een VIS 77-kazemat die als extra verdediging is toegevoegd aan een bestaand fort.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard en laat zich als gebouwd onderdeel duidelijk in het veld herkennen.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Kazemat (B)

Kazemat (B10)